

**Universitat de les
Illes Balears**

Facultat d'Educació

Memòria del Treball de Fi de Grau

Proposta d'intervenció per una educació física més coeducadora

Mª Antònia Salom Miralles

Grau d'Educació Primària

Any acadèmic 2021-22

DNI de l'alumne: 78220951K

Treball tutelat per Pere Palou Sampol
Departament de Pedagogia i Didàctiques Específiques. Àrea Didàctica de l'Expressió Corporal

S'autoritza la Universitat a incloure aquest treball en el Repositori Institucional per a la seva consulta en accés obert i difusió en línia, amb finalitats exclusivament acadèmiques i d'investigació	Autor		Tutor	
	Sí	No	Sí	No
	☒	☐	☐	☐

Paraules clau del treball:

Estereotips de gènere, educació física, coeducació i educació primària.

RESUM

Aquest treball de fi de grau està relacionat amb els estereotips que encara hi ha en el món de l'activitat física. Està dividit en dos grans blocs: el marc teòric, on hi ha una recerca d'estudis relacionats amb el tema, i l'altre és el marc pràctic. Aquest darrer està dividit en dues parts. Per una banda, hi ha l'enquesta que s'ha realitzat per conèixer el que pensen nins i nines de 9 a 12 anys respecte als estereotips de gènere, el qual ha demostrat que de cada dia hi ha més esports neutres, però encara hi ha la presència dels estereotips de gènere. L'altra part, d'aquest segon bloc és una proposta d'intervenció, la qual consta d'un recull d'activitats per fomentar la coeducació a les classes d'educació física.

Paraules clau: Estereotips de gènere, educació física, coeducació i educació primària.

ABSTRACT

This final thesis is related to the stereotypes that exist in the world of physical activity. We have divided it into two main blocks: the theoretical framework, studies related to the subject have been consulted, and the other block is the practical framework. We divided it into two parts. On the one hand, I surveyed to find out what boys and girls from 9 to 12 years old think about gender stereotypes, which showed that there are more and more neutral sports, but gender stereotypes are still present. The other part of this second block is an intervention proposal, a collection of activities to promote coeducation in physical education classes.

Key words: Gender stereotypes, physical education, coeducation and primary education.

ÍNDIX

1.	INTRODUCCIÓ	5
2.	OBJECTIUS.....	6
3.	MARC TEÒRIC.....	6
3.1.	Dona i esport.....	8
3.2.	Estereotips de gènere	10
3.3.	Estereotips de gènere a l'àrea d'educació física	12
4.	MARC PRÀCTIC	16
4.1.	Enquesta.....	16
4.1.1.	Anàlisi dels resultats.....	17
4.1.2.	Discussió i conclusions	22
4.2.	Proposta d'intervenció	24
4.2.1.	Justificació de la proposta	24
4.2.2.	Contextualització.....	25
4.2.3.	Recull d'activitats per fomentar la coeducació	25
5.	DISCUSSIÓ I CONCLUSIONS	37
6.	REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES.....	38
7.	ANNEXOS.....	40

1. INTRODUCCIÓ

La societat va canviant i evolucionant, però sempre espera que homes i dones adquireixin rols específics de gènere seguint estereotips establerts (Sagarzazu i Lallana, 2012). Aquest els anem adoptant a través de referents i models simbòlics que condicionen la vida personal i social. Així, s'interioritzen idees preconcebudes de com els homes i les dones s'han de mostrar; són els estereotips de gènere, atribucions culturals que canvien en diferents espais i temps (Alvariñas i Pazos, 2018). Tenen una doble funció: atribuir a cada sexe característiques diferenciades i mútuament excloents; i determinar el que és socialment adequat i reflectir el que es considera “normal” (Monforte i Úbeda, 2019).

Els principals agents socials que influeixen són la família, els amics, els mitjans de comunicació i l'escola, així doncs, són els que transmeten aquestes idees estereotipades. Dins el context escolar, l'espai on podem observar més notablement aquestes conductes és a l'àrea d'educació física (Alvariñas i Pazos, 2018).

Si volem que això canviï, la intervenció hauria d'anar dirigida a la futura societat. En relació, Sagarzazu i Lallana (2012) ens diuen que si volem modificar aquestes conductes on la societat estereotipa els rols de gènere a l'activitat física, s'ha d'actuar dins un entorn immediat, és a dir, la família o l'escola. Per aquest motiu, en aquesta investigació, es vol percebre l'opinió que tenen els nins i les nines d'entre 9 i 12 anys respecte a aquest tema, i en conseqüència, dissenyar una proposta d'intervenció per dur a terme a les escoles d'educació primària.

Algunes investigacions com la de Alvariñas i Pazos (2018), ens diuen que els alumnes tenen un pensament i actuen des d'una perspectiva més neutra, ja que van demostrar que havien superat algunes creences i es perceben canvis respecte a els estereotips de gènere, que afirmaven que hi havia esports per homes i altres per dones. En relació, la nostra investigació es centrarà a esbrinar si realment aquest tipus de creences i/o reproduccions dins l'educació física han desaparegut.

Per tant, en aquest treball trobarem una primera part més teòrica on podem conèixer d'on venen i que signifiquen els conceptes com estereotip o sexisme, relacionats en l'activitat física, en conseqüència, ens ajudarà a entendre millor el que ens diuen alguns autors a les seves investigacions. Per altra banda, com hem dit anteriorment, a nosaltres ens interessa el que pensa

l'alumnat de primària, d'aquí que es dugui a terme una enquesta, destinada a un grup concret de nins i nines, per percebre si queden restes dels estereotips de gènere dins l'educació física. Finalment, es farà un recull d'activitats per fomentar la coeducació a l'educació física.

2. OBJECTIUS

En relació amb el que s'ha comentat anteriorment, l'objectiu principal d'aquest treball és identificar la percepció que tenen els alumnes de 9 a 12 anys d'educació primària sobre els estereotips de gènere relacionats amb l'activitat física i fomentar la coeducació a les classes d'educació física.

Per altra banda, tenim alguns objectius més específics com:

- Conèixer si l'alumnat considera que hi ha activitats físiques d'homes i altres de dones.
- Identificar en quines activitats encara hi ha la presència dels estereotips de gènere a l'activitat física.
- Fomentar la coeducació a l'àrea d'educació física mitjançant una proposta d'intervenció

3. MARC TEÒRIC

Abans d'aprofundir amb el marc teòric crec que és convenient definir alguns termes com: **sexe**, **gènere**, **estereotip**, **sexisme**, **feminisme** i **coeducació**.¹

- **Sexe:**

1 1 m. [BI] [LC] [ZOA] Conjunt de les peculiaritats bioquímiques, fisiològiques i orgàniques que divideixen els individus d'una espècie en mascles i femelles i fan possible entre ells, mitjançant els adequats processos de conjugació o fecundació, una periòdica modificació de la informació genètica.

- **Gènere:**

5 1 m. [AN] Sexe en funció dels trets, dels rols i de les funcions que li són culturalment associats.

¹ Les definicions estan abstrèts del DIEC2 (Diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans)

Així doncs, el sexe fa referència als trets biològics que diferencien un home i una dona i el gènere es refereix als conceptes socials respecte a les conductes, activitats, atributs i funcions que cada societat considera adequats per cada un dels gèneres (masculí i femení). Aquest, és un concepte culturalment variable, ja que va canviant al llarg de la història, del qual sorgeixen els estereotips de gènere.

- **Estereotip:**

2 m. [SO] Conjunt d'idees que un grup o una societat obté a partir de les normes o dels patrons culturals prèviament establerts.

Amb aquest conjunt d'idees, s'estableix una creença errònia de les característiques que han de complir cada un dels gèneres per ser socialment acceptats, les quals, condicionen al comportament de cada individu. En conseqüència, han donat lloc a termes com:

- **Sexisme:**

1 m. [PS] Ideologia que defensa la divisió de la societat per raó de la diferència dels sexes i el manteniment d'unes normes de comportament que corresponen a aquesta divisió.

2 m. [PS] Conjunt d'actituds que es caracteritza pel menyspreu o la desvaloració de tot el que són o fan les dones.

- **Feminisme:**

1 m. [LC] [SO] [PO] Moviment social que denuncia la submissió tradicional de les dones als homes i promou l'equiparació de drets entre els dos gèneres.

- **Coeducació:**

f. [PE] Educació idèntica i en comú de persones d'ambdós sexes.

Aquests conceptes han sorgit a causa de les diferències socials entre els homes i les dones durant la història, amb la lluita d'aquestes per aconseguir una igualtat entre gèneres. A continuació, per entendre millor com han sorgit aquestes diferències socials. Parlarem de l'evolució de les dones dins el món de l'esport, per així percebre d'on venen els estereotips de gènere dins l'activitat física, sense oblidar els comentaris sexistes que l'envolten.

3.1. Dona i esport

La incorporació de la dona a l'activitat física i al món de l'esport, està directament relacionada amb l'evolució social, García, A. (2006)², ens diu que dins aquest procés de desenvolupament al llarg de les diferents etapes de la història, ha donat lloc a un concepte social de com ha de ser una dona, aquest ha anat variant, en conseqüència la societat té interioritzats molts d'aquests falsos mites de com és una dona ideal, i per aquest fet són una barrera difícil de superar.

Inicialment l'esport era una activitat pels homes, segons Soler (2007):

Es va considerar poc adequada per les dones, a les quals els corresponien exercicis o activitats que no possessin en perill la seva feminitat, ni estètica ni moralment, i en què es possessin de manifest les qualitats femenines més valorades i acceptades, com la delicadesa, la coordinació, el ritme o l'expressivitat. Així, aquestes activitats també quedaven fora de l'àmbit de la masculinitat. (p. 33)

Aquesta cita reflexa perfectament la societat masclista d'aquella època, pel simple fet que l'activitat física estigues lligat al gènere masculí, va donar peu a crear molts de prejudicis cap a la dona esportista. Durant les darreres dècades, les dones han desafiat aquestes tendències sexistes i conceptes negatius respecte a la seva participació en activitats físiques més agressives o de competició. En conseqüència, avui en dia hi ha un augment a la pràctica esportiva, però encara que els estereotips tradicionals hagin canviat i evolucionat, continuen predominant dins l'activitat física (Wilde, 2007).

Això és una seqüela de la marginació que ha tingut la dona durant la història, la qual ha influenciat a la seva lenta incorporació a l'activitat física. Especialment, a l'àmbit de competició és molt recent la seva presència. Com hem dit a l'apartat anterior, les dones han hagut de superar molts d'obstacles per arribar aquest punt, i gràcies a tots aquests moviments feministes, de cada dia podem escoltar més gent que parla de l'esport femení. Per altra banda, Sagarzazu i Lallana (2012) ens diu que les dones esportistes tenen una

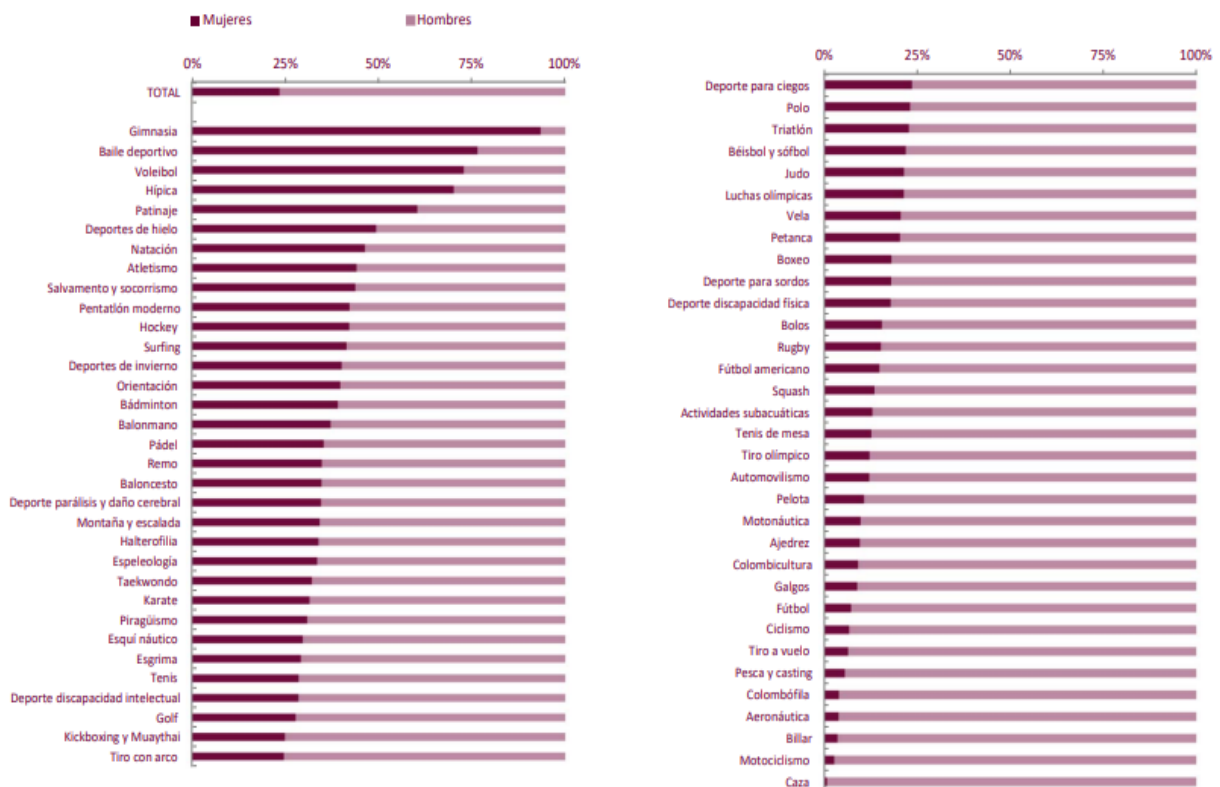
² García, A. (2006), ens explica l'evolució històrica i social de la presència de la dona a la pràctica d'activitat física i al esport, fa referència al paper que ha tingut dins aquest àmbit des de la prehistòria fins al segle XXI.

posició subordinada dins l'àmbit esportiu, per tant, segueix aquesta idea de que és més adequat en el gènere masculí. Aquesta desigualtat entre gèneres dins l'activitat física pot estar associat a la naturalesa patriarcal de la societat.

Des de l'escola, en especial a l'àrea d'educació física, podem treballar perquè la futura societat rompi aquestes barreres. Perquè en l'actualitat, com ens comenta, Blández, Fernández i Sierra (2007), encara “*es segueix vinculant als nins amb activitats que requereixen força, resistència, que són més actives, agressives o de risc, mentre que a les nines se'ls segueix vinculant amb activitats de ritme, expressió, elasticitat, flexibilitat i coordinació*”(p.18). A la següent taula de ³“*Licencias federadas según sexo por federación*”, ho podem comprovar.

Licencias federadas según sexo por federación. 2020
(Distribución porcentual)

³ Font: MCUD. CSD. Estadística d'Esports Federats. Informació actualitzada el 27/05/2021.

Com podem observar, els homes representen més d'un 75% del total de persones federades a Espanya. Per tant, podem confirmar que són els que practiquen més activitat física, o almenys dins l'àmbit de competició. Tenen un percentatge més elevat a la majoria d'esports. Pel que fa als esports d'equip els que tenen major percentatge d'homes federats són: el rugbi, futbol americà, beisbol i el futbol. En aquest darrer hi ha més d'un 80% de llicències masculines. També tenen un percentatge molt alt en activitats de força i contacte com són el judo o la boxa. Un altre detall a tenir en consideració, és que gran part de les activitats que se realitzen a la natura, la participació més gran és del gènere masculí.

En canvi, les dones tenen el percentatge més elevat en cinc activitats esportives, les quals són: gimnàstica amb més d'un 85% de les llicències, ball esportiu, voleibol, hípica i patinatge. Curiosament, quasi totes són activitats individuals on és important l'estètica, el ritme i l'expressió.

Aquestes dades ens afirmen el que diuen Blández, Fernández i Sierra (2007), encara hi ha indicis d'estereotips de gènere dins l'esport. No podem obviar el que ens comentaven Alvariñas i Pazos (2018) a la seva investigació, de cada vegada hi ha més esports "neutres", socialment acceptats pels dos gèneres. A la gràfica podem veure que els percentatges estan molt igualats en activitats com la natació, l'atletisme, el bàsquet, handbol o el bàdminton. Una cosa que tenen en comú és que el contacte i la força són mínims en aquestes activitats físiques, de manera que els estereotips de gènere quedarien neutralitzats en aquest cas, una de les petites evolucions que hem fet en aquest àmbit.

3.2. Estereotips de gènere

Segons Pastor-Vicedo et al. (2019) el concepte de gènere "*fa referència al conjunt de característiques i rols que la societat assigna als éssers humans i que aquests assumeixen com a propis*". Per tant, no són característiques naturals dels humans, com hem dit anteriorment, són les creences socials que comparteixen les persones d'una societat diferenciant les qualitats que han de tenir els homes i les dones (Sargazazu i Lallana, 2012), aquestes poden variar segons l'època. Així doncs, atribueixen un estereotip a cada gènere, el qual han de complir per ser socialment acceptat.

Respecte als estereotips, Blández, Fernández i Sierra (2007), en la seva investigació han identificat dos grans trets: els instrumentals, associats a la masculinitat; i els efectius, relacionats amb la feminitat. A més a més, una de les conclusions que van abstroure d'Alvariñas i Pazos (2018), va ser que els alumnes encara tenen molt presents aquests estereotips de gènere, i ens diuen que és fonamental elegir estratègies per fer front a la diversitat de gènere, concretament ens indiquen que s'ha d'aconseguir un equilibri on les diferències no siguin un problema, sinó una oportunitat per aprendre la pluralitat de masculinitat i feminitat que existeixen. Aquest hauria de ser el nostre objectiu com individus d'una societat evolutiva on de cada dia hi ha més diversitat. D'aquesta manera tindriem l'oportunitat de rompre totes aquestes falses creences entre gèneres que ens envolten dins la nostra comunitat.

Una de les creences, més interioritzades, són els rols dels homes i dones dins la societat, en aquest últim temps han evolucionat molt. Les manifestacions feministes han tingut molt a veure amb aquest canvi, a poc a poc han aconseguit modificar el concepte que es tenia de les dones i del seu paper dins la societat. Inclús a l'àmbit legislatiu, s'han establert lleis d'igualtat que han ajudat a promoure el principi d'equitat de gènere, sense oblidar l'obligació d'educar en igualtat (Sicilia, 2003 citat per Alvariñas i Pazos, 2018).

Avui en dia, encara no es compleix amb la seva totalitat. Dins l'àmbit educatiu, tot i que és du a terme una educació basada en els principis de la igualtat, podem detectar com els alumnes desenvolupen conductes estereotipades. On les podem observar amb més claredat és dins l'activitat física, és a dir, a les sessions d'educació física i a l'hora del patí.

Com acaba'm de comentar, hi ha algunes conductes freqüents de l'alumnat que ens donen indicis de què encara hi ha estereotips de gènere a l'activitat física. Un exemple, és quan les nines fan comentaris d'aquest estil "l'esport és cosa de nins" o "els nins són millors amb això"; o els nins quan diuen "no vull jugar amb nines, són poc hàbils" o "això és cosa de nines" quan és una activitat de dansa. Encara que l'activitat física no tingui gènere intrínsecament, amb tots aquestes creences la societat l'imposa. Com ens diu García, A. (2006), l'escola ha de ser una font d'actuació per rompre i evitar l'aparició de nous mites i exclusions a l'activitat física.

Ja que per una banda, l'activitat física és una pràctica cultural que contribueix al manteniment de la desigualtat. Però per altra, pot ser un potencial per transformar les relacions de gènere a través de la seva pràctica (Sargarzazu i Lallana, 2012). A més, Alvariñas i Pazos (2018) ens confirmen que les activitats físiques i esportives plantejades dins les aules poden ser una eina per rompre els estereotips de gènere. Des del seu punt de vista, la clau està en com es duen a terme, la metodologia i els recursos que s'utilitzen. Al apartat següent aprofundirem amb aquest tema, és a dir, parlarem dels estereotips de gènere a l'àrea d'educació física.

En poques paraules, els estereotips de gènere són imposats per la societat, la mateixa que els ha de rompre. Molts d'aquests fals mites relacionats amb el gènere s'han eliminat, però encara estan molt presents, sobretot, dins l'activitat física. Però al mateix temps és una de les millors vies per eliminar-los, d'aquí la importància de dur a terme propostes que fomentin la coeducació i eliminin aquesta desigualtat.

3.3. Estereotips de gènere a l'àrea d'educació física

Com ja havíem mencionat amb anterioritat, la construcció general del gènere es produeix mitjançant els principals agents socials, com la família, l'escola i els mitjans de comunicació, on l'individu interioritza les normes socials del seu entorn i les reproduïx (Serra, P., Cantallops, J., Palou, P., Soler, S., 2020). En conseqüència, l'escola, com agent principal, té la responsabilitat de no reproduir aquests estereotips i eliminar-los.

A la investigació de Blández, Fernández i Sierra (2007), també s'afirma que els estereotips de gènere relacionats amb l'activitat física i l'esport segueixen estant molt presents a l'educació primària i secundària. Ara bé, Alvariñas i Pazos (2018) ens diu malgrat que no s'hagi produït aquest canvi, els alumnes mostren una actitud més neutra de pensament i acció dels estereotips de gènere a l'activitat física.

Per poder veure aquest canvi, hem d'anar als inicis, on el currículum d'educació física va dissenyar-se, exclusivament, pensant amb el gènere masculí. En relació, Pastor – Vicedo et al. (2019) ens diu:

Aquestes creences confirmen la formació d'un *model*, del que parlen molts autors, respecte diferències biològiques, on es destaca “la força masculina” i “la debilitat femenina” amb la que es va crear l'àrea d'educació física a l'escola. Aquest model a estat una de les fonts en l'educació que han mantingut els estereotips de gènere, i per tant, aquest agent hauria de ser qui corregeixi o transformi aquestes males actituds de gènere, a través de pràctiques equitatives. A més, aquest model condiona que certes activitats físiques siguin relacionades exclusivament amb un gènere, i per tant, limiten la participació del gènere oposat en aquest tipus d'activitat. (pp 30-31)

A continuació, anem analitzar uns quants punts de la cita anterior:

En primer lloc, quan ens diu que es va dissenyar aquest model, respecte a les diferències biològiques, està comprovat que aquestes no determinen el que pot fer un home o una dona, ja que dependrà de les habilitats de cada individu no del seu gènere.

En segon lloc, estic d'acord en el fet que l'escola tingui la responsabilitat de corregir-ho. Perquè, amb aquest model, ha estat una de les fonts que ha mantingut aquests estereotips.

Finalment, ens parla de què ha condicionat a relacionar activitats amb un gènere en concret. Així doncs, aquest model ha provocat que algunes vegades les alumnes tinguin una mala experiència a les classes d'educació física (Blández, Fernández i Sierra, 2007), aquesta vivència també la poden tenir els nins que no compleixen les característiques relacionades amb el seu gènere. Tot això pot influir en el fet que actualment hi hagi menys participació femenina dins l'activitat física.

Una proposta de millora és la de Vazquez i Alvirez (1990), ens diu que el pilar del disseny curricular d'educació física sigui un model multifuncional dirigit cap al moviment per l'oci i la salut, això suposa que sigui un model equitatiu tant pels nins com les nines. D'aquesta

manera ajudaríem a fer que tota la població adquireixi un hàbit saludable, i en especial que les dones no deixin de practicar activitat física a causa d'una mala experiència, provocada pel currículum. A més, a l'anàlisi elaborat per García, A. (2006), s'observa que quan es duen a terme intervencions amb propostes alternatives per afavorir l'equitat, els resultats són en gran part favorables i valuosos des d'un punt de vista pedagògic.

S'ha de tenir en compte que la societat ha avançat i molts d'aquests estereotips han desaparegut. Però encara que estiguem enfront dels estereotips de gènere a l'activitat física, els tenim tan interioritzats, que no ens deixen avançar. Monforte i Úbeda (2019) a la seva investigació ens fa una menció de comentaris d'alumnes, on podem confirmar la desigualtat entre gèneres. Les reflexions dels alumnes són les següents:

(...) Tal vegada un home sigui més fort que una dona, però si la dona s'esforça pot igualar o estar quasi a les mateixes condicions que un home. (Ana); En respecte aquest tema em posicionaria d'una forma neutral (...) en algunes qualitats les dones són clarament superiors, mentre que en altres els homes hàbilment són superiors (...) Però, així i tot, aquests estereotips (...) haurien de desaparèixer. (Alfonso)

Això ens demostra que no basta en ser conscients i no estar d'acord amb els estereotips de gènere, sinó que ho hem d'interioritzar tan de pensament com en les nostres accions, per així eliminar aquest tipus de reflexions estereotipades, on no hi ha igualtat entre gèneres. Però aquest canvi de conducta hauria de ser a través de motivacions intrínseques, ja que com han apreciat Clement – Guillotin, Cambon et al. (2013), alguns *alumnes poden realitzar les activitats associades a un sexe diferent del seu únicament per obtenir l'aprovació del seu docent* (com es va cita en García, A., 2006). Si ho adquireixen intrínsecament, tenim més possibilitats que s'eliminin els mites respecte a aquest tema.

Encara que no desenvolupem profundament aquest tema, crec que és necessari mencionar que no cerca'm que un gènere sigui superior a l'altre, sinó la igualtat d'oportunitats sense ser prejudicats. Faig aquesta menció, ja que en els comentaris, citats anteriorment de n'Ana i n'Alfonso, parlen de què un gènere sigui superior a l'altre.

En relació, al que estàvem comentant al principi d'aquest punt, els docents poden dur a terme bones pràctiques per lluitar contra els estereotips, per promoure un canvi d'actitud, però també pareix que hi ha molts d'elements que necessiten millorar en la pràctica diària d'aquestes (Alvariñas i Pazos, 2018). Un bon motiu, és que pel simple fet de que l'escola sigui un dels referents per eliminar els estereotips de gènere, el professorat, no hauria de dur a terme conductes desfavorables per la coeducació. Un exemple molt clar, és quan s'utilitzen les conductes femenines com a reforç negatiu a les sessions d'educació física (Vázquez et al., 1990, p. 34), un exemple podria ser, "...corre més de pressa, que pareixes una nina...", fent una discriminació sexista cap a la dona.

En l'actualitat, aquests comentaris a l'educació primària són pràcticament nuls, o així hauria de ser, però en podem trobar altres no tan visibles, com ser més exigents amb els nins que pas amb les nines en algunes activitats o jocs que requereixen més força.

Aquest tipus de conducte, com la que acabem de fer referència o altres que no són tan visibles, segons Barbero (1986) són considerades del "currículum ocult", és a dir, són conductes invisibles que transmeten els valors, actituds, estereotips i creences cap als alumnes. L'escola ha de treballar per evitar-ho duent a terme, realment, conductes pròpies de la coeducació. Segons Vázquez et al. (1990), la coeducació suposa: *"no acceptar el model masculí com universal, corregir els estereotips sexistes, proposar un currículum equilibrat que elimini aquests agents sexistes presents a la societat i desenvolupar totes les qualitats individuals independentment del gènere."* (p. 9).

En definitiva, s'ha de diferenciar el que significa ser una escola mixta o ser un centre coeducador. Aquest darrer, segons Vázquez, B., i Alvarez, G. (1990) no només implica educar conjuntament els nins i les nines, sinó procurar que tinguin una igualtat d'oportunitats reals mitjançant el respecte i valorar les característiques dels dos gèneres. Al llarg del temps, s'han interioritzat tants de prejudicis entre gèneres, com alguns dels que hem comentat en punts anteriors, que en l'actualitat dificulten l'escola coeducadora. Pel fet que sigui complicat, no significa que sigui impossible. S'ha avançat i millorat en molts d'aspectes. Per aquest fet, ho hem de continuar intentant.

Aquest apartat, el podem resumir amb les següents afirmacions:

- L'escola és un agent molt important per ajudar a eliminar els estereotips de gènere.
- Encara hi ha actituds estereotipades a l'activitat física, però de cada dia n'hi ha més que es consideren neutres.
- El model educatiu que s'utilitza per dissenyar les sessions d'educació física pot eliminar els estereotips de gènere, o pel contrari fomentar-los.
- Les estratègies, conductes i activitats que fa servir el docent són la clau per fomentar la coeducació i la igualtat de gènere dins l'activitat física.

Per tant, tot el que acaba'm de comentar ens ajudarà a dissenyar la proposta d'intervenció, basada en un recull d'activitats per fomentar la coeducació a l'escola, en especial, a les classes d'educació física.

4. MARC PRÀCTIC

4.1. Enquesta

Una part del marc pràctic és comprovar el que hem comentat en el marc teòric respecte els estereotips de gènere a l'activitat física. Per tant, volem conèixer el que pensen els nins i nines, de 4t, 5è i 6è de primària, respecte a aquest tema i si encara els tenen interioritzats.

A l'enquesta s'han fet preguntes girant el gènere de l'estereotip que té una activitat, per exemple, "consideres que les activitats físiques de córrer són de filletes?". Amb la finalitat de comprovar si la relacionen amb aquest sexe o no. Per altra banda, a través d'aquesta enquesta es pretén donar resposta a les següents qüestions:

- Què pensa cada un dels gèneres respecte als estereotips a l'activitat física?
- Quins estereotips de gènere es mantenen?
- Quines activitats han perdut la càrrega d'estereotip?
- És veritat que de cada dia les activitats esportives són més neutres?

L'eina que s'ha utilitzat per dissenyar l'enquesta ha estat el formulari de Google, per tant, les respostes de l'enquesta s'han obtingut en línia. Aquest és l'enllaç de l'enquesta:

<https://forms.gle/KhtvLigdGDtd2wGd9>

En total s'han recollit 66 respostes de tres centres diferents un de Maó, l'altre d'Es Migjorn Gran i un de Ciutadella. Les respostes han estat 31 del gènere masculí i 35 del femení. A continuació, s'analitzaran els resultats obtinguts.

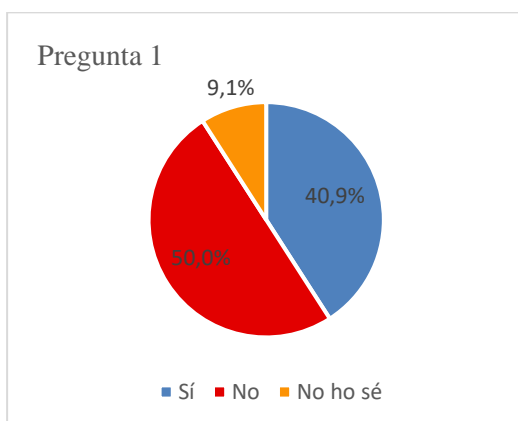
4.1.1. Anàlisi dels resultats

Una vegada s'han aconseguit les dades de l'enquesta, s'han classificat segons el sexe dels alumnes. D'aquesta manera ens ha ajudat a treballar les dades per dur a terme l'anàlisi d'estadística, i veure el que pensa cada sexe. A continuació, analitzarem l'estadística quantitativa que s'ha abstret de cada pregunta.

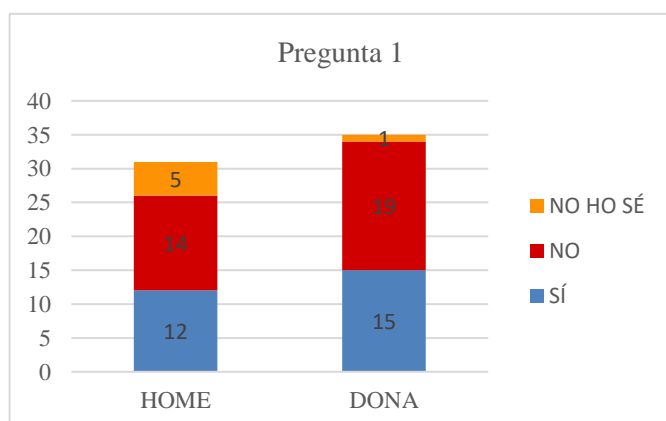
Pregunta 1: “Consideres que les activitats físiques de força són de filletes?”

Com podem observar en el gràfic 1, un 50% dels participants pensen que les activitats físiques de força no estan relacionades amb el gènere femení. Per altra banda, tenim un 40,9% que sí que pensa que les dones poden fer aquest tipus d'activitats. També ens trobem amb un 9,1% que diuen que no ho saben, això ens dona indicis de què encara tenen alguna creença respecte a aquest estereotip.

En el gràfic 2 podem veure que no hi ha molta diferència entre el que pensen les dones i els homes respecte a aquest estereotip. Els homes han contestat 12 que sí i 14 que no, i les dones 14 que sí i 19 que no. Per tant, un 29,2% de dones i un 21,6% d'homes del total de la mostra encara tenen aquest estereotip interioritzat.

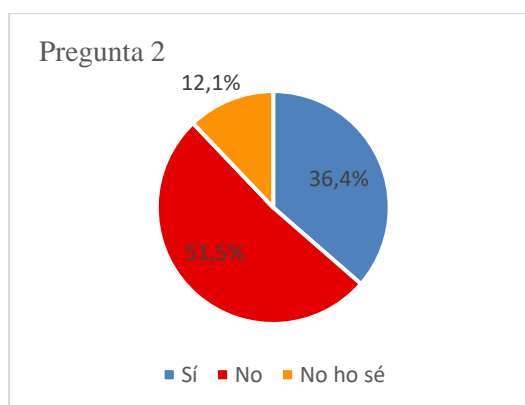
Gràfic 1: Resultat global “Consideres que les activitats físiques de força són de filletes?”

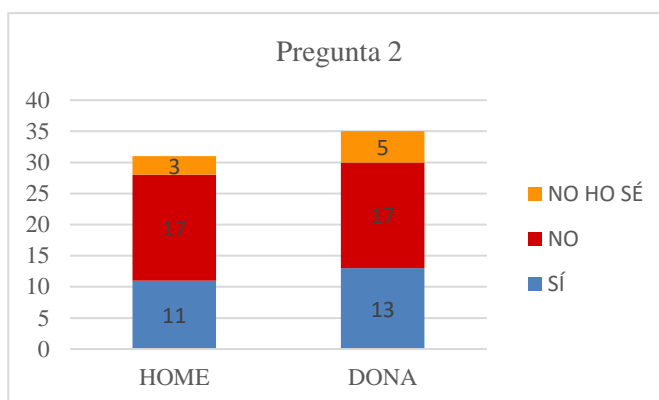
Gràfic 2: Resultat per gènere “Consideres que les activitats físiques de força són de filletes?”

Pregunta 2: “Consideres que les activitats físiques d’expressió corporal són de fillets?”

Respecte a les activitats d’expressió corporal, un 51,5% del total de la mostra ens diu que aquest tipus d’activitats no són d’homes (gràfic 3), i un 12,1% que no ho saben. En el gràfic 4 podem observar que aquestes respostes han estat equitatives entre els dos gèneres. Per altra banda, en el gràfic 3 també podem veure que hi ha un 36,4% (11 respostes de nins i 13 de nines) del total de la mostra que ens diu que aquestes activitats són del gènere masculí. Per tant, en relació amb les dades, més de la meitat de la mostra encara té present aquest estereotip.

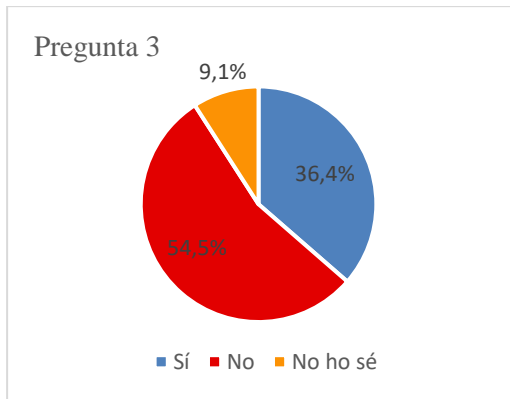
Gràfic 3: Resultat global “Consideres que les activitats físiques d’expressió corporal són de fillets?”

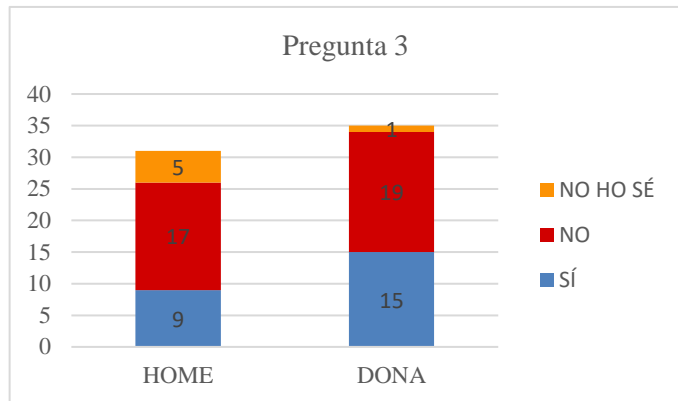
Gràfic 4: Resultat per gènere “Consideres que les activitats físiques d’expressió corporal són de fillets?”

Pregunta 3: “Consideres que les activitats físiques de córrer són de filletes?”

En la gràfica 6 podem observar que més de la meitat de cada gènere (17 nins i 19 nines), han dit que les activitats de córrer no són de nines, és a dir, un 54,5% (gràfica 5) del total de la mostra. Tenim un 9,1% (cinc nins i una nina) que han marcat que no ho saben, aquesta incertesa és un indicador de què hi ha presència de l’estereotip. Per tant, només un 36,4% de la mostra relaciona les activitats físiques de córrer amb el gènere femení. En el gràfic 6 podem veure que 15 nines, menys de la meitat, han marcat que sí. Però més rellevant és que només 9 participants del gènere masculí han relacionat aquestes activitats amb les dones.

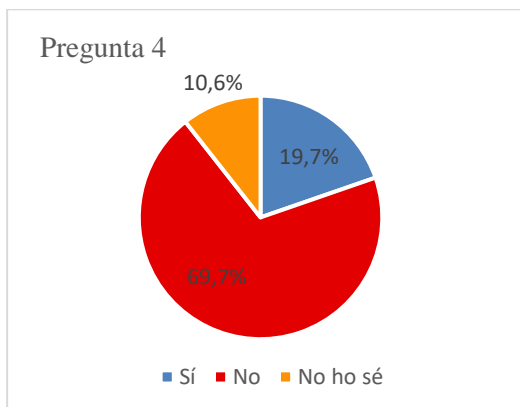
Gràfic 5: Resultat global "Consideres que les activitats físiques de córrer són de filletes?"

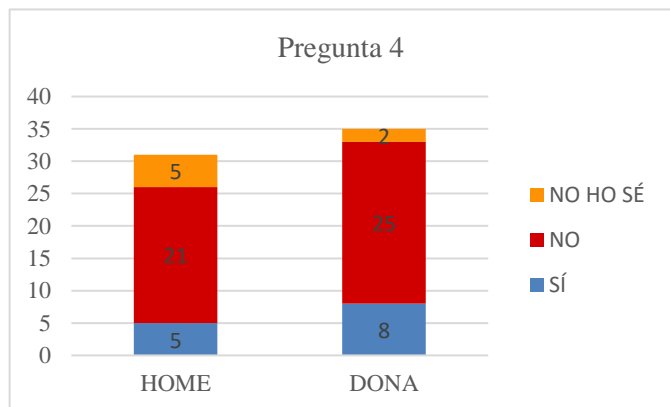
Gràfic 6: Resultat per gènere "Consideres que les activitats físiques de córrer són de filletes?"

Pregunta 4: "Consideres que les activitats físiques d'agilitat són de filletes?"

Amb les dades del gràfic 7 podem afirmar que l'agilitat té una càrrega d'estereotip molt elevada, un 69,7% del total de la mostra ens diu que aquest tipus d'activitats no són de per les nines. Aquest percentatge està format per 21 respostes del gènere masculí i 25 del gènere femení, són tres quarts parts dels participants de cada gènere. A més a més, un 10,6% ha indicat que no ho sap. I tan sols un 19,7% (5 nins i 8 nines) ha marcat que sí, els valors obtinguts són molt similars entre els dos gèneres.

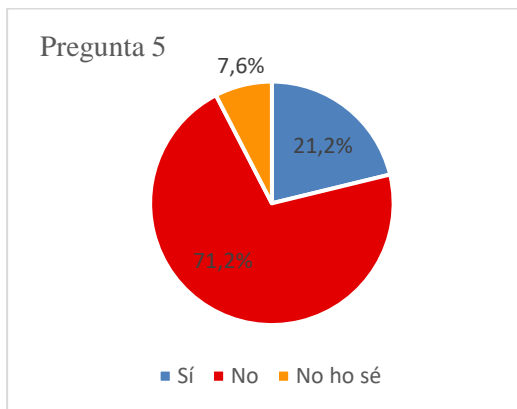
Gràfic 7: Resultat global "Consideres que les activitats físiques d'agilitat són de filletes?"

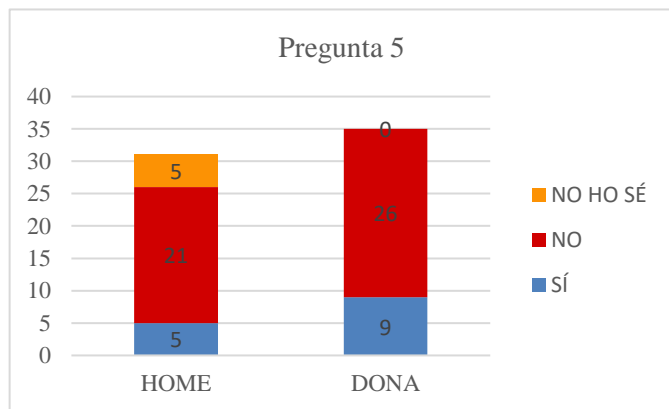
Gràfic 8: Resultat per gènere "Consideres que les activitats físiques d'agilitat són de filletes?"

Pregunta 5: “Consideres que les activitats físiques aquàtiques són de filletes?”

Aquesta pregunta la vaig posar perquè quan es va analitzar la taula de persones federades, a les activitats aquàtiques hi havia molt poca presència del gènere femení. No pensava que aquest tipus d'activitat estigues tan estereotipada, però segons aquests resultats, un 71,2% considera que aquestes activitats no són per les dones (gràfic 9). Podem observar, gràfic 10, que això ho pensen 21 persones del gènere masculí i 26 del gènere femení. Són unes dades que causen molt d'impacte, així i tot, és cert que no es coneixen molts de referents femenins en aquestes activitats, això pot influir a què tinguin aquest pensament. I tan sols un 21,2% ha contestat que sí que són activitats per les dones.

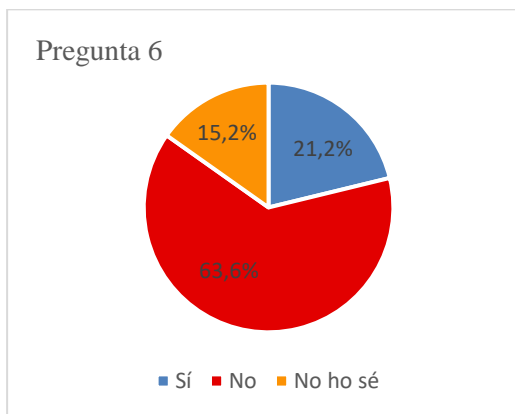
Gràfic 9: Resultat global “Consideres que les activitats físiques aquàtiques són de filletes?”

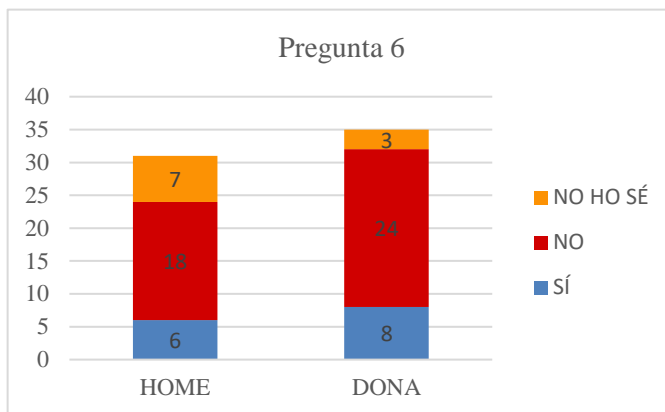
Gràfic 10: Resultat per gènere “Consideres que les activitats físiques aquàtiques són de filletes?”

Pregunta 6: “Consideres que les activitats físiques de baixa intensitat són de fillets?”

Al gràfic 11 podem observar que el 21,2% relaciona les activitats de baixa intensitat amb els homes. Per altra banda, un 63,6% ens diu que aquest tipus d'activitats no són pel gènere masculí. Aquests resultats estan molt relacionats amb l'estereotip de què els homes estan relacionats amb les activitats d'alta intensitat. Més de tres quarts del gènere femení ha marcat que no són per homes aquestes activitats, segons les dades del gràfic 12. Per altra banda, és curiós que aquesta pregunta sigui la que el gènere masculí hagi tingut més dubtes, marcant un “no ho sé”. Amb aquestes dades podem dir que aquest mite encara està molt present dins la societat.

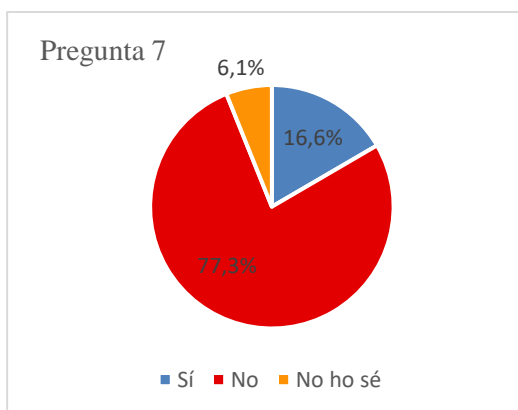
Gràfic 11: Resultat global “Consideres que les activitats físiques de baixa intensitat són de fillets?”

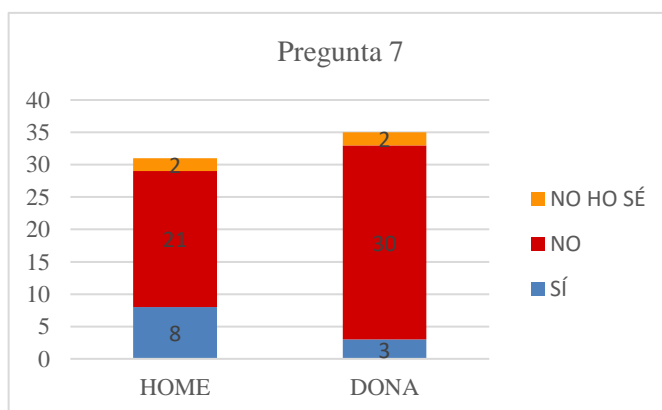
Gràfic 12: Resultat per gènere “Consideres que les activitats físiques de baixa intensitat són de fillets?”

Pregunta 7: “Consideres que hi ha esports que són de fillets i altres de filletes?”

La gràfica 13 ens diu que un 77,3% de la mostra considera que els esports no tenen gènere. Un 45,5% (30 respostes) d'aquest correspon a les respostes del sexe femení, i el 31,8% (21 respostes) al sexe masculí (gràfica 14). Per altra banda, tenim un 16,6% que ha contestat que sí que hi ha esports per cada gènere, encara que sigui un percentatge petit, les dades de la gràfica 14 ens diuen que la major part de les persones que han marcat aquesta resposta són del sexe masculí. Per tant, segons aquestes dades podem treure una conclusió positiva, de cada dia les dones tenen més present que poden dur a terme l'esport que més el si agrada, sense estar condicionades pel gènere.

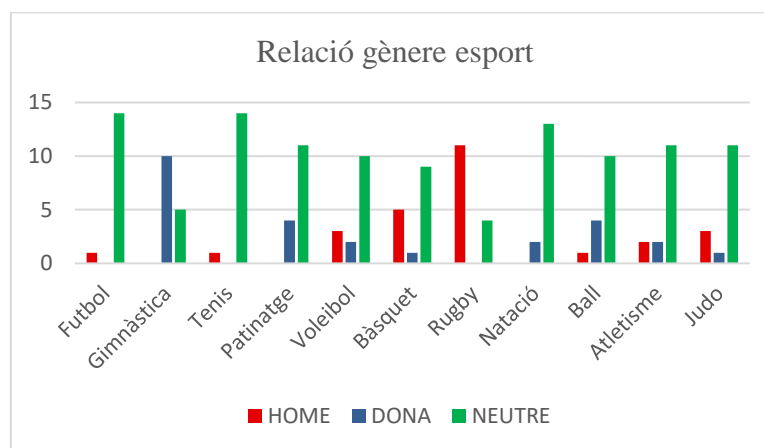

Gràfic 13: Resultat global “Consideres que hi ha esport que són de fillets i altres de filletes?”

Gràfic 14: Resultat per gènere “Consideres que hi ha esport que són de fillets i altres de filletes?”

Entre els que han marcat que *Sí* o *No ho sé* a la pregunta 7, havien de dir quins esports per ells eren d'homes, de dones o neutres. Els resultats els podem observar a la gràfica 15, els esports que relacionen amb el gènere femení són la gimnàstica, el patinatge i el ball. Per altra banda, han relacionat amb gran diferència el Rugby amb el gènere masculí. Els esports que considera més neutres aquesta petita mostra són el futbol, el tenis i la natació. Per tant, amb aquestes dades podem dir que les activitats esportives que tenen la càrrega d'estereotip més elevat són la gimnàstica i el rugbi. Els mateixos que estan relacionats amb l'estètica i la força. Per altra banda, amb els resultats obtinguts respecte al futbol, podem dir que es nota tota la feina que s'ha fet els últims anys donant visibilitat al futbol femení.

Gràfic 15: Resultat de la relació gènere i esport dels que havien marcat *Sí* o *No ho sé* a la pregunta 7

4.1.2. Discussió i conclusions

Amb totes aquestes dades podem dir que els estereotips de gènere a l'activitat física encara estan molt presents. Amb els resultats de la pregunta 1, 2 i la gràfica 15, podem afirmar el que ens deien Blández, Fernandez i Sierra (2007), respecte al fet que encara es relaciona el gènere femení amb activitats de ritme i el gènere masculí amb activitats de força. Per altra banda, cal destacar que en les preguntes relacionades amb córrer, la força i l'expressió corporal, també són les que ens han mostrat millors resultats respecte a la presència dels estereotips. L'opinió dels participants està bastant dividida en relació amb aquests conceptes, per tant, pot ser un símptoma de que a poc a poc es van rompent aquests mites.

Per altra banda, tenim els resultats de les preguntes amb relació a les activitats d'agilitat, les aquàtiques i les de baixa intensitat. Aquestes ens han mostrat un alt percentatge de presència

d'estereotip, és a dir, aproximadament un 70% dels participants considera aquest tipus d'activitats per un gènere en concret. Possiblement, els alumnes no tenen aquests conceptes tan familiaritzats com els que hem comentat anteriorment, i per aquest motiu no ho veuen tant clar. Així doncs, seria convenient no utilitzar sempre els mateixos conceptes quan parlem d'estereotips de gènere a l'activitat física, i treballar-los des de la globalitat. Totes les activitats físiques són per tothom.

Respecte a les activitats esportives, podem treure les mateixes conclusions que Alvariñas i Pazos (2018), de cada dia hi ha més esports que es consideren neutres. Crec que aquest concepte actualment està més present, ja que molts dels comentaris de les enquestes deien que "*els esports no tenen gènere*". Per altra banda, és curiós la diferència que hi ha amb les seves respostes entre quan es parla d'una característica en concret, com és córrer, o quan es parla d'esports en general. Es nota que amb aquest àmbit s'ha actuat més, i que de cada dia hi ha més gent que parla de l'esport femení.

Amb totes aquestes dades podem fer les següents afirmacions i donar resposta a les preguntes que ens havíem plantejat:

- De cada dia la gent és més conscient que l'activitat esportiva no té gènere, i hi ha més esports neutres.
- Encarà hi ha un percentatge molt elevat respecte els estereotips de gènere tradicionals, relació de l'home amb activitats d'alta intensitat i les dones amb les de baixa intensitat.
- Els dos sexes tenen opinions molt semblants, tant a l'hora de posar gènere a una activitat com quan no ho fan.
- Les activitats de córrer, força i expressió corporal han perdut un poc de càrrega, ja que l'opinió dels participants està dividida. Però especialment, s'ha de seguir "apoderant" a la dona perquè ella senti que pot fer qualsevol activitat i pugui continuar eliminant aquests mites.

En conclusió, de cada dia hi ha més esports neutres, però encarà hi ha un percentatge molt elevat d'estereotips de gènere a la pràctica d'activitat física.

4.2. Proposta d'intervenció

Com s'havia indicat al principi, la proposta d'intervenció és per assolir el tercer objectiu del treball “*fomentar la coeducació a l'àrea d'educació física mitjançant una proposta d'intervenció*”, es farà mitjançant un recull d'activitats. A continuació, podem trobar la justificació d'aquesta proposta.

4.2.1. Justificació de la proposta

Aquesta proposta sorgeix a causa de la presència d'estereotips de gènere que encara hi ha al dia d'avui a l'activitat física. Es tracta de fer un recull d'activitats per fomentar la coeducació a les classes d'educació física. No és una unitat didàctica, ja que considero que la coeducació s'ha de treballar durant tot el curs, i no tan sols en unes sessions en concret. Per tant, en aquesta proposta, trobarem idees d'activitats que ens poden ajudar a treballar diferents continguts del currículum mitjançant la coeducació.

Recordant el que ens comenta García, A. (2006) en la seva anàlisi, les activitats alternatives són les que han donat els resultats més favorables, per aquest motiu, ha estat un factor molt important a l'hora d'elegir les activitats. Aquests tipus de jocs solen fomentar la cooperació i la participació, i això ens ajudarà a fer que els alumnes tinguin l'oportunitat de viure una experiència positiva dins les classes d'educació física. A més a més, es posaran una sèrie d'indrets els quals augmentaran les relacions entre els gèneres, i així promoure la coeducació.

Aquest recull d'activitats també té present el que deien Vazquez i Alvirez (1990), respecte que d'educació física hauria d'estar enfocada a un model multifuncional on el moviment estigui dirigit per l'oci i la salut. Per tant, hauran de ser jocs que tinguin aquesta part lúdica, i així intentar fomentar la igualtat d'oportunitats i les bones experiències a l'activitat física. Sí algunes d'aquestes activitats requereixen força o ritme ens poden ajudar a rompre els estereotips de gènere que encara hi ha dins l'activitat física, com ens deien Blández, Fernandex i Sierra (2007)

En definitiva, aquest recull d'activitats són una bona eina per intentar fomentar la coeducació i eliminar els falsos mites que han establert els estereotips de gènere dins l'activitat física.

4.2.2. Contextualització

Com s'ha esmentat en altres apartats la coeducació hauria d'estar present sempre, per tant, aquesta proposta d'intervenció no està pensada per dur a terme en un centre en concret, pel que acabem de comentar, i pel simple fet que considero que tots haurien de treballar mitjançant activitats que fomentin la coeducació.

Aquestes activitats estan dirigides principalment als alumnes de 4t, 5è i 6è, simplement perquè en aquestes edats és quan comencen a percebre i reproduir alguns estereotips de gènere. Un altre motiu és que en aquesta edat ja tenen les capacitats necessàries per poder reflexionar sobre el tema, i també, pel nivell de dificultat que poden tenir algunes de les activitats.

En conclusió, les activitats que s'han elegit no estan dissenyades per un centre en concret, però sí per unes determinades edats.

4.2.3. Recull d'activitats per fomentar la coeducació

En aquestes activitats ens interessa que els alumnes agafin consciència que el gènere no és un factor que determina si podem fer una activitat o no. Per tant, treballarem la coeducació mitjançant activitats, joc i esports alternatius on la cooperació sigui un factor important. Com s'ha comentat no basta fer activitats en grups mixtes, sinó que han de ser activitats on hi hagi una igualtat d'oportunitats. Així doncs, segons les instruccions, materials, espais i agrupacions que faci el mestre ajudaran a fomentar la coeducació o no.

Com hem comentat anteriorment, la conducta del docent és un factor molt rellevant. Per això, és convenient que dugui a terme les següents indicacions:

- Utilitzar un llenguatge inclusiu i integrador.
- És convenient que doni a conèixer referents esportius, d'aquesta manera donam visibilitat de què els esports no tenen gènere.
- Donar missatges motivadors, principalment a les alumnes, perquè es puguin sentir més apoderades dins l'activitat física. També ens pot ajudar si els hi assignem rols de lideratge.

- Si fem servir cançons en alguna activitat, assegurar-nos de que no tenen cap missatge masclista.
- Fer servir els agrupaments per fomentar la coeducació, i tenir en compte la diversitat per fomentar la participació.
- Dur a terme jocs o esports que no estan estereotipats, d'aquesta manera ajudem que agafin el concepte de que l'activitat física és per tothom.
- Emprar diferents materials per donar igualtat d'oportunitats.
- Observar el desenvolupament del joc, i intervenir quan sigui necessari per fomentar la participació de tots els jugadors.

A continuació, trobarem un recull d'activitats on hi ha dinàmiques, jocs, esports alternatius i reptes cooperatius. Tots ells tenen una característica en comú, fomentar la coeducació, per així intentar eliminar els estereotips de gènere dins l'activitat física. Les activitats proposades són les següents:

1	NOM: Company de feina	EDAT: 9-12 anys
DURADA: 15 minuts		MATERIAL: Les targetes amb els noms dels oficis.
OBJECTIU: Fer saber que qualsevol feina és apta per a qualsevol gènere		
DESENVOLUPAMENT: El mestre dona una targeta a cada alumne, on hi haurà escrit un ofici. Un cop tots en tenen un, s'han de desplaçar fent mímica per trobar la seva parella. És convenient que sorgeixin parelles mixtes. D'aquesta manera fomenta'm que l'ofici no té gènere. Després que tots hagin descobert qui és la seva parella, es posarà tot el grup en cercle per fer una posada en comú, per abstreure més profit a l'activitat. El mestre pot fer preguntes del següent estil: - Que heu passat quan us ha tocat aquest ofici? - Us agradaria dedicar-vos a l'ofici que us ha tocat? Per què? - Coneixeu algú que treballi en aquest ofici?		

Una variant d'aquesta activitat pot ser, que una vegada hagin trobat la seva parella s'han d'inventar una escena per representar-la junts. Així després d'haver fet la posada en comú podem preguntar si algú canviaria la seva representació, i com la faria ara.

Una altra variant, seria fer representacions amb els estereotips de gènere a l'activitat física. Per exemple, representa una nina que corre o un nin que balla. I els seus companys ho han d'endevinar. Després que tothom hagi participat, es farà la posada en comú per reflexionar.

SUGGERIMENTS: Per veure si es compleixen els estereotips, cada un pot dir quina feina fan els seus pares. Molt important el llenguatge inclusiu del mestre, i no ha d'assenyalar estereotips simplement els ha de fer reflexionar a partir del que hagin fet o dit.

AVALUACIÓ: Sabrem si ha tingut èxit quan els participants vegin que poden realitzar l'ofici que més els hi agrada i no dependre dels estereotips.

MOTIU: Aquesta dinàmica ens serveix perquè els alumnes reflexionin sobre els estereotips de gènere, i les seves imitacions a l'hora de representar també ens donaran molta informació de quin estereotip tenen més interioritzat. Per tant, són els que haurem de treballar més. Aquesta dinàmica considero que seria un treball molt ric si és treballat de manera transversal amb valors.

2	NOM: Ultimate	EDAT: 9-12 anys
DURADA: 15 minuts		MATERIAL: Disc volador
OBJECTIU: Fomentar la igualtat d'oportunitats i les relacions entre gèneres dins l'activitat física.		
DESENVOLUPAMENT: Es divideix el grup en dos equips. A cada extrem de la pista hi ha una zona d'assaig. L'equip ha d'avançar mitjançant llançaments del disc volador, no es poden desplaçar si tenen el disc volador. L'objectiu del joc és que un membre del seu equip rebi el disc a la zona d'assaig. Al mateix temps l'altre equip ha d'evitar-ho. Guanya l'equip que més cops ho aconsegueix.		
La norma que hi haurà per fomentar la coeducació i la relació entre gèneres, és que han de passar el disc volador al gènere oposat.		
SUGGERIMENTS: - Els equips han de ser mixtos i equilibrats.		

- Important observar que tothom participi, en el cas que no sigui així s'han d'introduir normes o canviar l'espai de joc. - Crucial haver fet activitats prèvies per familiaritzar-se amb el disc volador, i els alumnes tinguin domini amb aquest material.
AVALUACIÓ: L'activitat haurà tingut èxit quan es passin el disc entre tots sense recordar la norma de què li han de passar al gènere oposat.
MOTIU: El material alternatiu, com el disc, ajuda a fer que tots els participants tinguin el punt de patida molt pròxim, respecta habilitat. Això fomenta la participació de tots i no hi hagi tantes diferències entre uns i els altres. Si a més a més, introduïm normes per fomentar les relacions entre gènere, serà un plus per fomentar la participació dels dos gèneres i que tots se sentin partícips.

3	NOM: Colpbol	EDAT: 9-12 anys
DURADA: 15 minuts		MATERIAL: pilota d'espuma i 4 cons
OBJECTIU: Fomentar les relacions entre gèneres i la participació de tot l'alumnat.		
DESENVOLUPAMENT: Dividim el grup en dos equips. Hi ha dos cons a cada extrem de la pista. L'objectiu del joc és que la pilota passi entre els dos cons, pot passar per les dues bandes. Els membres de cada equip per poder avançar han de passar la pilota a un company mitjançant un colpeix, qui té la pilota pot colpejar un màxim de dues vegades seguides. La pilota sempre ha d'anar per terra. L'altre equip ha d'intentar evitar-ho, i intentar aconseguir la pilota per atacar. No hi ha cap porter, tots els jugadors estan distribuïts per tot el camp, d'aquesta manera fomentem que tots estiguin actius, i no tinguin un rol passiu dins el joc. La norma per fomentar la coeducació és que tots els membres de l'equip han de tocar la pilota abans de puntuar.		
SUGGERIMENTS: - Els equips han de ser mixtos i equilibrats, respecte a les habilitats. - Dur a terme, activitats prèvies per fomentar el domini del colpeix. - Observar que tothom participi, en el cas que no sigui així introduir alguna norma nova o canviar les dimensions de l'espai de joc. - Si és un grup molt nombrós, es convenient fer dos partits simultanis per fomentar la participació.		

AVALUACIÓ: Quan interioritzin que han de tenir en compte tots els companys, i no ho facin de manera forçada, l'activitat haurà tingut èxit.

MOTIU: és una activitat alternativa, la qual és necessita la cooperació dels companys per aconseguir l'objectiu. Sí a més a més d'aquesta lògica interna que ja té el joc per fomentar les relacions, introduïm alguna norma que els obliga a participar. Ajudem al fet que tots tinguin les mateixes oportunitats i se sentin partícips.

4	NOM: TIK TOK	EDAT: 9-12 anys
DURADA: 20 minuts		MATERIAL: Aparell de música
OBJECTIU: Augmentar la participació dels dos gèneres a les activitats de ball.		
DESENVOLUPAMENT: Aprofitant que el Tik Tok està molt de moda, ens pot ajudar a introduir activitats que estan relacionades amb el gènere femení. Per tant, aquesta eina ens pot ajudar a disminuir aquest mite. Fem grups mixtos de quatre participats. El mestre donarà elegir entre diferents cançons (important que no tinguin missatges masculistes), i han de crear una coreografia d'un tros de la cançó, és a dir, un Tik Tok. L'única norma és que cada membre del grup ha d'elegir mínim dos "passos". D'aquesta manera ens assegurem de què tothom participa. Una vegada l'hagin creat, el mostraran a la resta de grups.		
SUGGERIMENTS: - Observar que tothom participa i no és sent cohibit. Per evitar això, és convenient fer una activitat abans per crear un bon clima i que tots es deixin endur.- En aquest cas donarem prioritat a què l'alumne es senti bé i en confiança. Així tenim més possibilitats que l'activitat tingui èxit. Encarà que seria ideal que els grups siguin mixtos com s'ha indicat anteriorment.		
AVALUACIÓ: Tindrà èxit si, sobretot els nins, se'ls veu participatius i que estan motivats.		
MOTIU: Generalment, el gènere masculí rebutja aquest tipus d'activitats, perquè tenen una càrrega molt elevada d'estereotip. Per això, considero que és molt significatiu utilitzar aquesta eina que està dins el seu dia a dia, i ha donat visibilitat de què el ball no té gènere. Per tant, pot ser un molt bon recurs per motivar tot l'alumnat a dur a terme activitats rítmiques, i ajudar a rompre barreres per disminuir aquest mite.		

5	NOM: Cistella mòbil	EDAT: 9-12 anys
DURADA: 15 minuts		MATERIAL: 2 elements que facin de cistella (cubs, paneres...) i material alternatiu per substituir la pilota.
OBJECTIU: Fomentar la participació i les relacions dels participants.		
DESENVOLUPAMENT: Dividim el grup en dos equips, un de cada equip serà l'encarregat de la cistella i es col·locarà dins una zona delimitada en el cap contrari. Els seus companys no poden córrer amb la "pilota", només poden avançar mitjançant passes. Fins a llançar i ficar la pilota dins la cistella. La norma és que no pots passar la pilota a la persona que t'ha la tirada a tu i que abans de llançar tots els membres de l'equip han d'haver tocat la pilota. Al mateix temps l'altre equip intenta evitar-ho. El que fa de cistella va canviant cada 2 minuts.		
SUGGERIMENTS:		
- Utilitzar pilotes o materials alteratius, com una pilota de rugbi o una "indiaca". - Observar si s'han de canviar les dimensions del camp, per fomentar la participació o introduir alguna altra norma. - Fer activitats prèvies per fomentar el domini d'aquests materials.		
AVALUACIÓ: Quan tots els alumnes participin sense la necessitat de la intervenció del mestre, l'activitat haurà tingut èxit.		
MOTIU: Com ja s'ha comentat els esports alternatius tenen un component que afavoreix a la coeducació, i si a més a més introduïm alguna modificació com en aquest cas la pilota de rugbi o "indiaca" encarà ens ajuda a reforçar que tots tinguin les mateixes oportunitats.		

6	NOM: Mudança	EDAT: 9-12 anys
DURADA: 10 minuts		MATERIAL: No es necessita material
OBJECTIU: Fomentar el treball en equip i les relacions.		
DESENVOLUPAMENT: Dividim el grup en dos, uns faran de mobles i els altres de transportistes. L'objectiu del joc es fer la mudança amb el mínim de temps possible. Els que fan de mobles tindran dos minuts per col·locar-se i interpretar que és un moble. Just seguit el grup dels transportistes els haurà de traslladar a la casa nova, i deixar-los igual de com estaven. Un cop han acabat es canviaran els rols. Aquest joc és una manera de treballar la força cooperant i sense la presència dels estereotips.		
SUGGERIMENTS:		
- Realitzar els equips equilibrats respecte habilitats i destreses perquè tinguin igualtat d'oportunitats.		

AVALUACIÓ: Haurà tingut èxit si els alumnes cooperen per aconseguir l'objectiu.
MOTIU: Les activitats de força hem vist que encara es relacionen amb el gènere masculí, per tant, aquesta activitat s'ha elegit com un exemple de com treballar-la sense càrrega d'estereotips.

7	NOM: Futbolí humà	EDAT: 9-12 anys
DURADA: 15 minuts		MATERIAL: Porteries, pilotes i cordes
OBJECTIU: Fomentar la coeducació en els esports més estereotipats.		
DESENVOLUPAMENT: Dos equips de 9 persones, s'han d'agafar de la mà o han d'anar fermats amb una corda. Els jugadors s'han de distribuir amb la mateixa posició que un futbolí. Els jugadors només es poden desplaçar lateralment. La pilota sempre va ras del terra i s'ha de dirigir cap a la porteria contrària. Les posicions dels jugadors han d'anar rotant.		
SUGGERIMENTS:		
- Si sempre juguen els mateixos introduir normes per fomentar la participació dels altres, per exemple, si el mestre xiula una vegada només poden tocar la pilota als nins, si ho fa dues les nines i tres la podem tocar tots. - Un altre element que pot ajudar és canviar les dimensions del camp. - Equips mixtos i equilibrats respecte a les seves habilitats. - Dur a terme activitats prèvies per fomentar el domini de pilota amb el peu.		
AVALUACIÓ: Tindrà èxit si ens ajuda a disminuir la càrrega estereotipada d'aquest joc, i fomentar la participació del gènere femení.		
MOTIU: Si utilitzem activitats que fora de l'escola tenen una participació majoritària d'un sexe, en aquest cas masculí. Dur a terme aquestes activitats a l'àmbit escolar, d'una manera adequada, tindrà més efectes significatius a l'hora d'ajudar a eliminar els estereotips de gènere a l'activitat física.		

8	NOM: 10 passades	EDAT: 9-12 anys
DURADA: 10 minuts		MATERIAL: Material alternatiu com disc volador, pilota de rugbi o "indiaca".
OBJECTIU: Fomentar la participació i les relacions entre els participants.		
DESENVOLUPAMENT: Fer grups de 5 persones, han de ser equilibrats perquè tots tinguin les mateixes oportunitats. Han d'aconseguir fer 10 passades sense que caigui o l'altre equip		

els hi robin el material que s'estan passant. En el cas que passi es canvien els rols. L'única norma és que no val tornar a passar la "pilota" a la persona que t'ha la passada a tu.

SUGGERIMENTS:

- Observar que tothom participi.
- És convenient que el material es vagi canviant cada cert temps.
- És una bona activitat per adquirir domini dels elements en situacions de joc.

AVALUACIÓ: La podem valorar positivament si tothom ha participat i s'han fomentat diferents relacions.

MOTIU: Normalment, aquest joc afavoreix als alumnes que tenen més destreses, però si utilitzem material alternatiu i equilibrem els equips ens ajudarà que tots augmentin el seu domini i tinguin les mateixes oportunitats. Per altra banda, ens augmenta les possibilitats l'hàbit de tenir en compte tots els participants i d'establir relacions entre ells. Això després ens ajuda al funcionament i a l'èxit d'altres activitats.

9	NOM: Repte cooperatiu: suports	EDAT: 9-12 anys
DURADA: 7 minuts		MATERIAL: No es necessita material
OBJECTIU: Fomentar les relacions i la participació.		
DESENVOLUPAMENT: Grups de quatre participants. Marcar una línia d'inici i una de final. Han d'aconseguir anar d'una a l'altre posant a terra el nombre de suports que diu el mestre, i tots els membres del grup han d'arribar al mateix temps. Per exemple, 6 suports, dos podran posar els dos peus a terra i els altres dos hauran d'anar al peu coix. També es pot especificar més, és a dir, 4 peus i 4 mans. Per tant, hauran de fer dues "carretillas".		
SUGGERIMENTS:		
- Deixar clar que no és una competició, és un repte cooperatiu. - Els grups han de ser mixtos, i tenir en compte el pes i les habilitats de cada alumne. - Quan acaba l'activitat comentar en grup gran les estratègies que han utilitzat, de tal manera que surtin conceptes com la força i l'agilitat.		
AVALUACIÓ: Que cooperin entre ells i aprofitin les habilitats individuals per aconseguir els reptes, serà senyal que l'activitat ha anat bé.		
MOTIU: Aquesta activitat s'ha elegit com a exemple de repte cooperatiu. Sempre que un problema només es pugui resoldre amb l'ajuda de tots els membres del grup, fomentarà la igualtat d'oportunitats. Per tant, es podran treballar diferents destreses i habilitats fomentant l'equitat entre gèneres.		

10	NOM: KIN - BALL	EDAT: 9-12 anys
	DURADA: 15 minuts	MATERIAL: pilota de kin-ball o fit ball
	OBJECTIU: Fomentar les relacions i la participació.	
DESENVOLUPAMENT: Es divideix el grup en tres equips, els quals estaran distribuïts per la zona de joc. L'objectiu és que l'equip que han cridat, agafi la pilota amb qualsevol part del cos, abans que toqui a terra. Just seguit, aquest equip farà el mateix, fins que algú no aconsegueix agafar la pilota. Quan això passa, els altres dos equips obtenen un punt. Cada de vegada ha de llançar la pilota un membre diferent de l'equip.		
SUGGERIMENTS:		
- Equips mixtos i equilibrats respecte a les habilitats individuals. - Observar si és necessari introduir alguna norma o canviar les dimensions de l'espai, perquè fomentar la participació. - Una vegada a acabat el joc fer una posada en comú de com s'han sentit els jugadors i fer propostes de millora en el cas que sigui necessari.		
AVALUACIÓ: Fitxar-se si col·laboren entre ells, posen a la pràctica estratègies per assolir l'objectiu comú i fomenten un bon clima d'equip.		
MOTIU: Aquesta activitat alternativa obliga que tots els participants estiguin atents, perquè no saben quan hauran d'intervenir. També obliga que l'equip parli i es relacioni per establir estratègies de joc. El material que s'utilitza és poc comú, per tant, tots inicien l'activitat amb les mateixes oportunitats de millorar. Totes aquestes característiques ajuden a fomentar la coeducació.		

11	NOM: Joc del mocador	EDAT: 9-12 anys
	DURADA: 10 minuts	MATERIAL: mocador, bancs i rocòdrom
	OBJECTIU: Canviar la zona de joc per fomentar la igualtat	
DESENVOLUPAMENT: Es faran equips de 5, cada un es posarà un nombre (igual que el joc del mocador). L'objectiu del joc és agafar primer el mocador. Però per aconseguir-ho primer s'haurà de passar per damunt un banc sense caure i escalar el rocòdrom per aconseguir el mocador que es troba al cim d'aquest. Això si el mestre només diu un nombre, en el cas que en digui dos o més es converteix amb un repte cooperatiu perquè tots han d'arribar al mateix temps.		
SUGGERIMENTS:		

- Segons les habilitats dels alumnes es pot complicar o llevar dificultat al circuit. - Fer equips mixtos i equilibrats - Abans dur a terme activitats d'equilibri i escalada perquè tinguin coneixements previs i evitar lesions.
AVALUACIÓ: Podem fer una avaluació positiva si cooperen entre ells i s'animen.
MOTIU: Aquesta activitat és una variant del joc del mocador, amb aquests nous elements donem l'oportunitat de què tots puguin aconseguir el mocador, ja que necessites més habilitats a part de la rapidesa. També amb la introducció d'aquest element cooperatiu ens ajuda a fomentar el treball en equip.

12	NOM: PINFUVOTE	EDAT: 9-12 anys
DURADA: 15 minuts		MATERIAL: Una pilota d'espuma, xarxa i cons per delimitar el camp
OBJECTIU: Fomentar la participació i les relacions		
DESENVOLUPAMENT: Aquest joc mescla les regles del Ping-pong , Futbol , Voleibol i Tenis . Per tant, tenim un camp dividit amb una xarxa (té la mateixa altura que la de tenis), i cada mig camp dividit amb una línia (zona per treure). Dividirem el grup en dos equips, cada jugador tindrà una posició igual que és voleibol. L'objectiu del joc és passar la pilota a l'altre camp i que faci dos bots o l'altre equip no la pugui tornar. Es pot fer un màxim de tres tocs i tres bots (un entre cada toc), per equip. Aquests es poden fer en qualsevol part del cos. Després que un equip hagi fet tres punts, tots els jugadors (dels dos equips) canviaran de posició.		
SUGGERIMENTS:		
- En el cas que no participi tothom introduir alguna norma, com per exemple, no es pot tornar a passar la pilota a la persona que te la passada a tu. - Fer equips mixtos i equilibrats, respecte a les habilitats individuals.		
AVALUACIÓ: Sempre que la cooperació i la relació entre els jugadors sigui bona, l'activitat haurà tingut èxit.		
MOTIU: He elegit aquest joc alternatiu perquè és fàcil entendre les normes, i la possibilitat d'habilitats que requereix són molt variades, ja que pots fer-ho en qualsevol part del cos. Això afavoreix a la igualtat d'oportunitats entre els jugadors i fomentar la coeducació.		

13	NOM: Circuit d'habilitats	EDAT: 9-12 anys
DURADA: 20 minuts		MATERIAL: Cons, cordes, matalassos, bancs, etc
OBJECTIU: Fomentar la cooperació i les habilitats individuals		
DESENVOLUPAMENT: Dividim l'aula en grups cooperatius de 4, l'objectiu de cada grup és crear un circuit per millorar una o diverses habilitats. L'única condició és que ells l'han de saber superar. Per tant, cada grup podrà utilitzar tot el material que vulgui per crear el seu circuit. Una vegada han acabat, hauran d'anar a fer els circuits dels seus companys.		
SUGGERIMENTS:		
- Que cada grup treballi una habilitat diferent, o si estem treballant un contingut en concret aprofitar que cada grup faci una proposta. - Fer equips mixtos i equilibrats. - Si és possible tenir material molt variat perquè puguin desenvolupar la seva creativitat. - Fer una posada en comú de com han creat el circuit, quina habilitat han treballat i com s'han sentit amb el grup i individualment.		
AVALUACIÓ: En aquest cas seria enriquidor que cada grup faci una autoavaluació tant de l'activitat com del treball en grup.		
MOTIU: Aquesta activitat s'ha elegit perquè segons el resultat de les enquestes, relacionen algunes habilitats o característiques de les activitats físiques amb el gènere. Per tant, si ells són els que s'inventen l'activitat, aquesta part estereotipada disminueix, i la confiança amb ells augmenta perquè parteixen de les habilitats que ja tenen adquirides.		

14	NOM: ONA Outdoor	EDAT: 9-12 anys
DURADA: -		FONT: https://projecteona.com/ona-outdoor-ii/
OBJECTIU: Fomentar la igualtat de gènere a l'activitat física		
DESENVOLUPAMENT: L'equip del projecte ONA del servei d'esports del Consell Insular de Menorca. Ja fa uns quants anys que el duen a terme el projecte "L'esport és de tothom", es tracta d'una gimcana dirigida per la igualtat dins l'esport.		

Té com a objectius principals fomentar la igualtat de gènere en el sector esportiu i promoure els valors com cooperació, la confiança i el treball en equip. I donar a conèixer la realitat femenina en el sector esportiu i servir d'inspiració a moltes dones

SUGGERIMENTS:

- Introduir el tema a classe i conèixer les seves opinions abans d'anar a fer l'activitat, i fer-ne una altra després per recollir tot el que s'ha après. Inclús es podria fer un mural per fomentar la igualtat entre gèneres.

AVALUACIÓ: Avaluar les reflexions d'abans i després de la gimcana, per veure si són conscients del tema.

MOTIU: He elegit aquesta activitat com a exemple, de què s'haurien de mirar els recursos que ens ofereixen altres entitats per treballar aquesta qüestió. Ja que poden ser molt enriquidores per fomentar la coeducació, dins i fora de l'escola.

15	NOM: Cursa d'orientació	EDAT: 9-12 anys
DURADA: 15 minuts		MATERIAL: Un paper amb les coordenades i una pista
OBJECTIU: Fomentar la igualtat d'oportunitats i la cooperació		
DESENVOLUPAMENT: Grups de 4 persones, cada membre té una brúixola. Cada grup tindrà un color. El mestre els donarà un paper del seu color, on hi haurà una pista i unes coordenades. Mitjançant la brúixola hauran d'anar cap aquell punt. Quan arribin allà en trobaran un altre amb el mateix tipus d'informació, hauran de fer el mateix fins a arribar al final del recorregut. A les targetes hi ha un missatge ocult que hauran d'esbrinar quan el es tinguin totes.		
SUGGERIMENTS:		
- Haver fet alguna activitat prèvia amb la brúixola. - Que la zona on es fa sigui coneguda pels alumnes. - Posar un missatge que fomenti la coeducació i la igualtat a l'activitat física. Un exemple és "l'activitat física no té gènere".		
AVALUACIÓ: Es valora el treball cooperatiu i les estratègies utilitzades per orientar-se.		
MOTIU: Fer activitats a la natura sempre sol afavorir a la motivació i la participació dels alumnes. A més a més, aquest tipus d'activitats fomenten la cooperació del grup perquè és una de les habilitats que menys se sol treballar i, per tant, no dominen tant. Així tots tenen les mateixes possibilitats de millorar i avançar, amb l'ajuda dels seus companys.		

5. DISCUSSIÓ I CONCLUSIONS

Al llarg d'aquest treball hem vist que hi ha diferents agents socials que influeixen a l'hora de mantenir o eliminar un estereotip, aquests són: la família, els amics, els mitjans de comunicació i l'escola. Aquí només s'ha examinat un agent, l'escola, per tant, tota aquesta informació i propostes ens poden ajudar a disminuir els estereotips de gènere i educar des de la igualtat, però per eliminar-los necessitem la col·laboració de tots els altres agents.

Una de les coses que havíem de comprovar amb l'enquesta era si el que ens deien Alvariñas i Pazos (2018) en relació a que s'havien superat algunes creences i percebien canvis respecte a els estereotips. Amb els resultats que s'han obtingut, podem afirmar que sí que es percep algun canvi, com que tenen més clar que les activitats esportives no tenen gènere, però no s'han superat les creences en relació als estereotips. Encara es relaciona els homes amb activitats més explosives i les dones amb les rítmiques. En canvi, sí que hem pogut afirmar el que ens deia sobre que els esports, de cada dia són més neutres.

Com ens diuen Sagarzazu i Lallana (2012) les propostes han d'anar dirigides per la futura societat i s'ha d'actuar des d'un entorn immediat, per això, la font d'actuació que s'ha proposat és l'escola, en concret, pels nivells de 4t, 5è i 6è. L'eina que és proposa per fomentar la coeducació i la igualtat d'oportunitats és un recull d'activitats on hi ha algunes característiques o indrets que ajuden a disminuir la presència d'estereotips a l'activitat física.

Moltes d'aquestes activitats segurament es duen a terme a les escoles, però aquí hem introduït algunes normes, variants, tipus d'agrupacions, materials, entre altres. Que són la clau per fomentar la coeducació a les classes d'educació física. Aquestes conclusions estan basades en els elements que han tingut èxit en altes investigacions, com ens indicava García, A. (2006) en el seu anàlisi de diferents estudis. Per tant, com que no en aquest cas no s'han dut a terme i així poder comprovar si tenen èxit. Una nova investigació podria ser dur-les a la pràctica i analitzar la conducta dels participants, i observar la diferència entre quan juguen amb les nostres activitats on hi ha indicacions per fomentar la coeducació i sense elles.

En conclusió, podem dir que els resultats obtinguts són molt semblant a altres investigacions que s'han mencionat en el marc teòric. En el nostre marc pràctic, s'ha pogut observar que és cert que s'han començat a rompre algunes barreres, i que hi ha una millora respecte a la disminució de mites, però encara hi ha molta presència d'estereotips de gènere a les activitats físiques. Per tant, malgrat que hi hagi una millora encara hi ha molta feina a fer. Si realment es volen eliminar, es necessita l'ajuda de tota la societat, és a dir, tots els agents que ens influeixen han de treballar junt per aconseguir-ho, no basta la intervenció d'un sol agent social, en aquest cas l'escola, per eliminar els estereotips de gènere.

6. REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

Alvariñas-Villaverde, M. y Pazos-González, M.(2018).Estereotipos de género en Educación Física, una revisión centrada en el alumnado.Revista Electrónica de Investigación Educativa, 20(4), 154-163. <https://doi.org/10.24320/redie.2018.20.4.1840>

Barbero González, J. I. (1996). Cultura profesional y currículum (oculto) en educación física : reflexiones sobre las (im)posibilidades del cambio. *Revista de educación*, 311, 13–49. <http://hdl.handle.net/11162/71633>

Blández, J., Fernández, E., y Sierra, M. Á. (2007). Estereotipos de género, actividad física y escuela: la perspectiva del alumnado. *Profesorado. Revista de currículum y formación del profesorado*, 11(1), 1-21.

García, A. (2006). Evolución histórica y social de la presencia de la mujer en la práctica física y el deporte. *Lecturas: Educación física y deportes*, 99, 1-8.

Granda Veraa, J., Alemany Arrebola, I., & Aguilar García, N. (2018). Género y relación con la práctica de la actividad física y el deporte [Gender and its Relationship with the Practice of Physical Activity and Sport]. *Apunts Educación Física y Deportes*, 136, 21–33. [https://doi.org/10.5672/apunts.2014-0983.es.\(2018/2\).132.09](https://doi.org/10.5672/apunts.2014-0983.es.(2018/2).132.09)

Institut d'Estudis Catalans – DIEC2. (s.f.). *Instituts d'Estudis Catalans*. Recuperat el 10 de novembre de 2021, de <https://dlc.iec.cat/Proleg>

Ministerio de Cultura y Deporte. (2021). 2020 ESTADÍSTICA DE DEPORTE FEDERADO. Madrid: *División de Estadística y Estudios Secretaría General Técnica*.

Monforte, J., & Úbeda-Colomer, J. (2019). 'Como una chica': un estudio provocativo sobre estereotipos de género en educación física ('Like a girl': a provocative study on gender stereotypes in physical education). *Retos*, 36, 74–79. <https://doi.org/10.47197/retos.v36i36.68598>

Pastor-Vicedo, J., Sánchez-Oliva, A., Sánchez-Blanchart, J., & Martínez-Martínez, J. (2019). Estereotipos de género en educación física. *SPORT TK-Revista EuroAmericana de Ciencias del Deporte*, 8(2), 23–31. <https://revistas.um.es/sportk/article/view/401071>

Puig Barata, N., & Soler Prat, S. (2004). Women and sport in Spain: state of the matter and interpretative proposal. *Apunt. Educación Física y Deporte*, 76, 71-78.

Sagarzazu Olaizola, I., & Lallana Del Rio, I. (2012). La influencia de los estereotipos de género tradicionales en la participación deportiva de las mujeres y su reproducción en los medios de comunicación. Libro de Actas del I Congreso Internacional de Comunicación y Género. (pp. 2032-2047). Sevilla : Facultad de Comunicación. Universidad de Sevilla. <https://idus.us.es/handle/11441/38818>

Serra, P; Cantalops, J; Palou, P; Soler, S. (2020). ¿Siguen existiendo los estereotipos de género en la Educación Física? La visión de las adolescentes. *Journal of Sport and Health Research*. 12(Supl 2):179-192.

Soler, S. (2007). Les relacions de gènere en l'educació física a l'escola primària. Anàlisi dels processos de reproducció, resistència i canvi a l'aula. Tesis doctoral, Universitat de Barcelona - Institut Nacional d'Educació Física de Catalunya, Barcelona.

Valdivia Moral, Pedro Ángel, & Sánchez Pato, Antonio, & Alonso Roque, José Ignacio, & Zagalaz Sánchez, María Luisa (2011). EXPERIENCIAS COEDUCATIVAS DEL PROFESORADO DE EDUCACIÓN FÍSICA Y RELACIÓN CON LOS CONTENIDOS DE LA MATERIA. *Teoría de la Educación. Educación y Cultura en la Sociedad de la Información*, 12 (2), 300-320. [Fecha de Consulta 16 de Noviembre de 2021]. ISSN:. Disponible en: <https://www.redalyc.org/articulo.oa?id=201022652014>

Vázquez, B., y Alvarez, G. (Eds.) (1990). *Guía para una educación física no sexista*. Madrid: Ministerio de Educación y Ciencia.

WILDE, K. (2007): “Women in Sport: Gender Stereotypes in the past and Present”. <http://wgst.athabascau.ca/awards/broberts/forms/Wilde.pdf> [Consulta 16 de Noviembre de 2021].

7. ANNEXOS

Annex 1: Resultat enquestes

- **Sexe**

HOME	31
DONA	35

- **Consideres que les activitats físiques de força són de filletes?**

	HOME	DONA	TOTAL
SÍ	12	15	27
NO	14	19	33
NO HO SÉ	5	1	6

- **Consideres que les activitats físiques d'expressió corporal són de filletes?**

	HOME	DONA	TOTAL
SÍ	11	13	24
NO	17	17	34
NO HO SÉ	3	5	8

- **Consideres que les activitats físiques de córrer són de filletes?**

	HOME	DONA	TOTAL
SÍ	9	15	24
NO	17	19	36
NO HO SÉ	5	1	6

- **Consideres que les activitats físiques d'agilitat són de filletes?**

	HOME	DONA	TOTAL
SÍ	5	8	13
NO	21	25	46
NO HO SÉ	5	2	7

- **Consideres que les activitats físiques aquàtiques són de filletes?**

	HOME	DONA	TOTAL
SÍ	5	9	14
NO	21	26	47
NO HO SÉ	5	-	5

- **Consideres que les activitats físiques de baixa intensitat són de fillets?**

	HOME	DONA	TOTAL
SÍ	6	8	14
NO	18	24	42
NO HO SÉ	7	3	10

- **Consideres que hi ha esports que són de fillets i altres de filletes?**

	HOME	DONA	TOTAL
SÍ	8	3	11
NO	21	30	51
NO HO SÉ	2	2	4

- **Si a la pregunta anterior has contestat que Sí o No ho sé. Marca els esports que consideres de fillets i els de filletes.**

ESPORT	HOME		DONA		NEUTRE	
	H	D	H	D	H	D
Futbol	1	-	-	-	9	5
Gimnàstica	-	-	8	1	2	4
Tenis	1	-	-	-	9	5
Patinatge	-	-	4	-	6	5
Voleibol	2	1	2	-	6	4
Bàsquet	5	-	-	1	5	4
Rugbi	8	2	-	-	2	3
Natació	-	-	2	-	8	5
Ball	-	-	3	1	7	4
Atletisme	2	-	2	-	6	5
Judo	3	-	-	1	7	4

- **Hi ha algun altre esport que no surt a la llista anterior que consideres de fillets o de filletes?**

No

no

No.

cap

L'aquitasio, es de fillets i de filletes.

Hip hop

No, perquè tots els esports són per fillets i filletes.

No que jo conegui

em no se

ping pong i bambintom...

padel,ping pong,etc.

no perquè tots els esports son de fillets i filletes.

No, jo crec que tots els esports poden ser de fillets i filletes 😊

Jo crec que els esports no tenen gènere.

ballet fillets i filletes

NO

Ballet es per fillets i filletes.

no, tots els esports són de fillets i de filletes

No, trop que els esports no tenen sexe

no,no en pos cap perquè tots el esports són dels dos sexes es a dir tos son de fillets i tots son de filletes.

Has de fer lo que t'agradi

Jo consider que tots els esports els poden practicar fillets i filletes

No, per jo tots els esports son per fillets i filletes

padel y es de niños y niñas

consider que tots/es poden fer qualsevol esport